

Phát triển doanh nghiệp KH&CN:

một số vấn đề rút ra từ thực tiễn của Bà Rịa - Vũng Tàu

NGUYỄN VĂN ANH

Sở KH&CN Bà Rịa - Vũng Tàu

Việc hình thành và phát triển các doanh nghiệp khoa học và công nghệ (KH&CN) đang là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta. Tuy nhiên, trong thực tế, số lượng các doanh nghiệp được cấp giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN còn quá khiêm tốn so với mong muốn, đặc biệt là tại các địa phương. Từ thực tế ở Bà Rịa - Vũng Tàu, tác giả phân tích và chỉ ra một số khó khăn, vướng mắc trong vấn đề này, từ đó đề xuất một số hướng giải quyết với mong muốn phát triển nhanh hơn loại hình tổ chức này trong thời gian tới.

Tình hình phát triển doanh nghiệp KH&CN tại Bà Rịa - Vũng Tàu

Từ khi Nghị định 80/2007/NĐ-CP ra đời đến nay, Bà Rịa - Vũng Tàu có 2 đơn vị đăng ký hoạt động là doanh nghiệp KH&CN, đó là Công ty TNHH MTV thoát nước và phát triển đô thị Bà Rịa - Vũng Tàu (BUSADCO) (2009) và Công ty cổ phần công nghệ Việt - Séc (2012).

BUSADCO là doanh nghiệp KH&CN đầu tiên của tỉnh và cũng là một trong những doanh nghiệp KH&CN đầu tiên của Việt Nam có nhiều sản phẩm hình thành từ kết quả nghiên cứu và phát triển (R&D). Sản phẩm KH&CN của BUSADCO là những sản phẩm liên quan đến thiết kế, chế tạo mới vật liệu bê tông đúc

sẵn, giải pháp trong thiết kế xử lý chất thải đô thị. Các sản phẩm của BUSADCO được Cục Sở hữu trí tuệ cấp bằng độc quyền sáng chế và giải pháp hữu ích, được Bộ Xây dựng cấp 5 giấy chứng nhận công nghệ phù hợp, là doanh nghiệp đạt kỷ lục Việt Nam về số giải thưởng trong nước và quốc tế về sáng tạo KH&CN, trong đó có Giải thưởng chất lượng quốc tế châu Á - Thái Bình Dương. Những năm qua, do ảnh hưởng của cuộc suy thoái kinh tế toàn cầu, nhiều doanh nghiệp trong nước bị phá sản, hoặc tác động tiêu cực đến sản lượng và doanh thu. Trong khi đó, nhờ hoạt động R&D, BUSADCO liên tục phát triển, doanh thu năm sau đều tăng cao so với năm trước. Sản phẩm của BUSADCO hiện có mặt tại 45/63 tỉnh, thành phố trong cả nước,

BUSADCO đã có 6 nhà máy sản xuất các sản phẩm KH&CN đặt ở các tỉnh/thành phố trong cả nước, đồng thời xuất khẩu đi Malaixia, Lào.

Công ty cổ phần Việt - Séc là doanh nghiệp được công nhận là doanh nghiệp KH&CN trên cơ sở đi sâu nghiên cứu thiết kế, chế tạo tàu thuyền từ vật liệu mới PPC (Polypropylene Polystone Copolymer) phù hợp với điều kiện Việt Nam. PPC là dòng vật liệu mới, không gỉ, không độc hại cho môi trường, có tính chất đàn hồi và dai, chịu được va đập mạnh, có khả năng chống xuyên thủng, là vật liệu nhẹ, nổi trên mặt nước (trọng lượng riêng 0,91 kg/l), có độ bền nén và kéo cao, có khả năng tái chế 100% sau nhiều năm sử dụng. Sản phẩm của Công ty đã được trao Huy chương vàng

Tàu chế tạo từ vật liệu PPC - một sản phẩm chủ lực của Công ty cổ phần Việt - Séc

tại Hội chợ công nghệ và thiết bị quốc tế Việt Nam 2012.

Khó khăn vướng mắc trong việc hình thành các doanh nghiệp KH&CN

Ngoài 2 doanh nghiệp KH&CN nêu trên, tại Bà Rịa - Vũng Tàu còn có rất nhiều doanh nghiệp đủ tiêu chuẩn doanh nghiệp KH&CN, ví dụ như Công ty TNHH xử lý môi trường Sông Xanh, Công ty xử lý rác thải nguy hại Sao Việt... Đây là những công ty có công nghệ là kết quả hợp tác nghiên cứu với các viện nghiên cứu, trường đại học trong lĩnh vực xử lý chất thải, nhưng không mặn mà xin cấp giấy chứng nhận là doanh nghiệp KH&CN. Đồng thời tỉnh cũng có hàng chục tổ chức KH&CN công lập, theo quy định phải tiến hành chuyển đổi theo cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm hoặc chuyển đổi thành doanh nghiệp KH&CN, nhưng đến nay vẫn chưa hoàn thiện các thủ tục chuyển đổi. Nguyên nhân như sau:

- Thủ tục hưởng ưu đãi của doanh nghiệp KH&CN theo Nghị định 80 và Thông tư hướng dẫn

quá rườm rà, phức tạp, chưa đồng bộ với quy định của Luật Chuyển giao công nghệ (CGCN).

- So với các ngành khác theo quy định của Nghị định 69/2008/NĐ-CP ngày 30.5.2008 của Chính phủ về chính sách khuyến khích xã hội hóa đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, dạy nghề, y tế, văn hoá, thể thao, môi trường, doanh nghiệp có sản phẩm KH&CN thuộc một trong các ngành trên được hưởng ưu đãi tốt hơn nên các doanh nghiệp này không cần đăng ký doanh nghiệp KH&CN.

- Cơ chế chuyển giao quyền sở hữu, quyền sử dụng đối với các tổ chức/cá nhân ngoài công lập tham gia các đề tài/dự án R&D do Nhà nước đầu tư đang còn bỏ ngõ, nên không tạo được động lực cho các tổ chức, doanh nghiệp ngoài công lập có thể tiếp cận đối với các sản phẩm KH&CN hình thành từ ngân sách nhà nước để thành lập doanh nghiệp KH&CN.

- Việc quy định thủ tục xác nhận kết quả KH&CN đối với

doanh nghiệp tự đầu tư kinh phí chưa đầy đủ. Cụ thể là những quy định liên quan đến thủ tục, nội dung, kinh phí để các cơ quan nhà nước xét công nhận đó là các kết quả KH&CN.

- Thiếu các dịch vụ hỗ trợ để hình thành doanh nghiệp KH&CN: để giúp các doanh nghiệp đổi mới công nghệ, giúp hàng hóa công nghệ lưu thông trên thị trường, không thể thiếu các dịch vụ môi giới, tư vấn, đánh giá, định giá, giám định, xúc tiến CGCN. Các tổ chức thực hiện các loại hình dịch vụ này chính là những cầu nối giữa bên cung và cầu công nghệ để thúc đẩy các doanh nghiệp KH&CN hình thành và phát triển.

- Thiếu sự hỗ trợ của các ngành liên quan: trong nhiều ngành, nhiều lĩnh vực, đi đôi với công nghệ mới, đòi hỏi phải có các tiêu chuẩn, quy chuẩn mới liên quan đến sản phẩm mới hình thành. Theo quy định hiện hành, trước khi đưa công nghệ mới, sản phẩm mới vào sử dụng phải được sự thẩm định và cho phép của các cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền. Khi một công nghệ mới có tính chất liên ngành ra đời, nếu không có sự phối hợp, hợp tác của các ngành liên quan thì mọi kết quả đầu tư cho hoạt động KH&CN sẽ trở nên vô nghĩa, vì công nghệ mới, sản phẩm mới đó "không có đất" để tồn tại. Do vậy, cần có những quy định có tính chất liên ngành, quy định trách nhiệm của các cơ quan liên quan trong việc hợp tác, hỗ trợ doanh nghiệp có công nghệ mới, sản phẩm mới có giá trị cao sớm đưa vào sử dụng.

- Doanh nghiệp KH&CN hoạt

động kinh doanh trong lĩnh vực gặp nhiều rủi ro, gặp rất nhiều khó khăn về vốn nhưng chưa có cơ chế hỗ trợ cho các doanh nghiệp hoạt động.

Giải pháp phát triển

Việc hình thành và phát triển các doanh nghiệp KH&CN là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta. Quyết định số 418/QĐ-TTg ngày 11.4.2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược phát triển KH&CN giai đoạn 2011-2020 đã đặt ra mục tiêu: đến năm 2015 hình thành 3.000 doanh nghiệp KH&CN, đến năm 2020 hình thành 5.000 doanh nghiệp KH&CN. Quyết định số 592/QĐ-TTg ngày 22.5.2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển doanh nghiệp KH&CN và tổ chức KH&CN công lập thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm cũng đã đặt mục tiêu “Hình thành và phát triển 3.000 doanh nghiệp KH&CN; thành lập 100 cơ sở và đầu mối ươm tạo công nghệ, ươm tạo doanh nghiệp KH&CN...”. So sánh với mục tiêu cần đạt, nhìn chung số lượng doanh nghiệp được cấp giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN tại Bà Rịa - Vũng Tàu nói riêng và của cả nước nói chung đang ở mức độ khiêm tốn. Để đạt được mục tiêu nêu trên, xin đề xuất, khuyến nghị một số vấn đề cụ thể sau:

Đối với Bộ KH&CN và các ban/ngành liên quan

- Cần xem xét điều chỉnh các chính sách ưu đãi đối với các doanh nghiệp KH&CN một cách đồng bộ, theo hướng tạo thêm nhiều điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp. Nên bỏ quy định liên quan đến tỷ lệ doanh thu các

doanh nghiệp cần đạt sau khi được chứng nhận là doanh nghiệp KH&CN, vì chính điều này đã tạo ra sự kém hấp dẫn về ưu đãi so với các ngành nghề khác, và sự bất cập đối với các văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến CGCN như đã đề cập ở trên.

- Ban hành cơ chế cho mọi tổ chức/cá nhân tham gia các đề tài/dự án do Nhà nước đầu tư kinh phí được quyền sử dụng các kết quả KH&CN để dễ dàng làm các thủ tục chứng nhận doanh nghiệp KH&CN. Về quyền sở hữu các kết quả KH&CN này, cần có những thỏa thuận ngay trong hợp đồng R&D giữa cơ quan nhà nước và tổ chức/cá nhân thực hiện nhiệm vụ R&D.

- Ban hành những quy định liên quan đến thủ tục, nội dung, kinh phí để các cơ quan nhà nước xét công nhận kết quả KH&CN do doanh nghiệp thực hiện đầu tư.

- Bổ sung các tổ chức tham gia kinh doanh loại hình dịch vụ CGCN vào đối tượng được chứng nhận doanh nghiệp KH&CN để khuyến khích phát triển loại hình dịch vụ này.

Đối với UBND tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu

- Cần thành lập Ban chỉ đạo phát triển doanh nghiệp KH&CN để đôn đốc giải quyết triệt để việc chuyển đổi các tổ chức KH&CN công lập sang thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm và mô hình doanh nghiệp KH&CN, nhanh chóng phát triển, đưa các mô hình ứng dụng tiến bộ KH&CN vào sản xuất và đời sống. Đồng thời, hỗ trợ giải quyết kịp thời các vấn đề liên quan đến cơ chế, chính sách, các thủ tục hành chính mang tính chất liên ngành

cho doanh nghiệp KH&CN trong quá trình thành lập cũng như khi đi vào hoạt động.

- Thành lập Quỹ phát triển KH&CN của tỉnh để hỗ trợ kịp thời vốn hoạt động cho mọi tổ chức/cá nhân trên địa bàn tỉnh tham gia vào hoạt động KH&CN, nhằm phát triển thị trường KH&CN trên địa bàn tỉnh ■

Tài liệu tham khảo

- Luật CGCN số 80/2006/QH11 ngày 29.11.2006.
- Nghị định số 80/2007/NĐ-CP ngày 19.5.2007 của Chính phủ về doanh nghiệp KH&CN.
- Nghị định 96/2010/NĐ-CP ngày 20.9.2010 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 115/2005/NĐ-CP ngày 5.9.2005 của Chính phủ quy định cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm của tổ chức KH&CN công lập và Nghị định 80/2007/NĐ-CP ngày 19.5.2007 của Chính phủ về doanh nghiệp KH&CN.
- Thông tư số 06/2008/TTLT-BKHCN-BTC-BNV ngày 18.6.2008 của Bộ KH&CN - Bộ Tài chính - Bộ Nội vụ hướng dẫn thực hiện Nghị định 80.
- Thông tư số 17/2012/TTLT-BKHCN-BTC-BNV ngày 10.9.2012 sửa đổi bổ sung Thông tư 06.
- Nghị định 69/2008/NĐ-CP ngày 30.5.2008 của Chính phủ về chính sách khuyến khích xã hội hoá đối với các hoạt động trong lĩnh vực giáo dục, dạy nghề, y tế, văn hoá thể thao, môi trường.
- Quyết định số 418/QĐ-TTg ngày 11.4.2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược phát triển KH&CN giai đoạn 2011-2020.
- Quyết định số 592/QĐ-TTg ngày 22.5.2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hỗ trợ doanh nghiệp KH&CN và tổ chức KH&CN công lập thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm.
- Công ty cổ phần công nghệ Việt - Séc (2012), Dự án sản xuất thử nghiệm ca nô, tàu thuyền cỡ vừa và nhỏ bằng công nghệ vật liệu mới PPC.